

Slovenski dom

Stev. 11

V Ljubljani, ponedeljek 15. januarja 1940

Leto V

Zgodovinske besede Nj. kr. Vis. kneza namestnika vsem jugoslovanskim narodom:

„Sloga na znotraj in mir na mejah, to je bila vedno moja skrb“

Hrvaški narod in kraljevski Zagreb sta navdušeno in z ljubeznijo sprejela kneza namestnika Pavla in kneginjo Olgo – Knez Pavle je podpisal ukaz o ustanovitvi hrvaškega sabora in volivni red zanj

Zagreb, 14. jan. Davi ob 8 je s Topčiderske postaje v Beogradu odpeljal dvorski vlak, s katerim sta se odpeljala na uradni obisk v Zagreb Nj. kr. Visočanstvi knez namestnik Pavle in kneginja Olga. V njunem spremstvu so bili predsednik vlade Cvetković, minister dvora Milan Antič, dvorna dama kneginje Olge ga. Lozaničeva, kraljev adjutant general Hristić, prvi adjutant Nj. Vel. kralja brigadni general Pavle Barjaktarović, topniški polkovnik dr. Dragan Klaič, ordonančni častniki in tajniki dvorne pisarne.

Cim je prejel vlak do meje banovine Hrvatske, so velike množice kmetov na vsaki postaji pričakovale in navdušeno pozdravljale kneza namestnika, ki se je s prijaznim smehljajem na obrazu zahvaljeval navdušenim množicam. V Vinkovcih se je vlak prvič ustavil. Zavrli so vzklili: »Živel knez namestnik!« Obenem je godba zaigrala »Lepo našo domovino«.

Ob 11 se je zbralo meščanstvo v Slavonskem Brodu na tamkašnji postaji s krajevnimi dostojanstveniki na čelu. Nj. kr. Visočanstvi so navdušeno sprejeli tudi v Novi Gradski in Novskem. V Zagreb je prispela izvidnica ob 14.50, točno ob 15 pa je pripeljal dvorski vlak na zagrebsko postajo.

Velike množice ljudstva so se zbrale že zdavnaj pred prihodom vlaka na kolodvoru in pred njim. Razvrščeni so bili oddelki hrvatske Kmečke zaščite po vseh tistih ulicah, po katerih je bil napovedan, da bo šel sprevod s knezom namestnikom. Pred kraljevskim dvorcem v Mesniški ulici je straža že opoldne zavzela svoja mesta.

Pred prihodom dvornega vlaka so bili zbrani na postaji tudi ministri dr. Andres, dr. Torbar, dr. Šutej, dr. Smoljan, dr. Krek, Boža Maksimović, dr. Čubrilović, Milutin Nedić, ing. Bešlić, dr. Cincar-Marković, dr. Konstantinović, dr. Lazar Marković, dr. Mihaldžić in dr. Džaler Kulenović. Navzočni so bili mnogostrojni poslanci, dalje zastopniki zunanega ministrstva v uniformah in številni diplomatski predstavniki. Na peronu je stala v vrsti častna straža. Navzočnih je bilo tudi mnogo generalov.

Cim je privozil dvorni vlak, je ves nasmejan izstopil najprej knez namestnik Pavle, za njim pa kneginja Olga, nato predsednik vlade Cvetković, minister dvora Antič in drugi. Vojni minister general Nedić je pred tem sprejel poročilo poveljnika častne straže ter pozdravil vojske.

Pred postajo je čakala slavnostna kočija Viktorije de la Daumon. Tu je bil tudi oddelk fanfaristov, konjenice kraljevske garde ter konjenični oddelk Kmečke zaščite. Ko je Nj. kr. Vis. knez Pavle stopil na peron, je pristopil k njemu dr. Vl. Maček z banom Šubišićem in mestnim županom Starčevićem. Godba je zaigrala državno himno. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je sprejel raport in obšel častno četo. Vrnil se je nato pred vagon, dokler ni bila končana državna himna. Zatem je pristopil dr. Vladko Maček ter pozdravil kneza namestnika takole:

Dr. Maček pozdravlja v imenu hrvaškega naroda

Vaše kr. Visočanstvo! Ves vesel sem, da lahko Vaše kr. Visočanstvo z družico Vašega življenja Nj. kr. Vis. kneginjo Olgo pozdravim v glavnem mestu Hrvatske in vseh Hrvatov v imenu vsega hrvaškega naroda. Vaše kr. Visočanstvo odlikujejo tri vrline, ki se redko najdejo pri ljudeh. Prva je čul pravičnosti, druga modrosti in tretja hrabrosti. Vašemu čulu pravičnosti se imamo zahvaliti, da ste mogli Vi prvi uvideti, da so zahteve hrvaškega naroda upravičene. Vaši modrosti se moramo zahvaliti za prepričanje, da je rešitev kraljevine Jugoslavije v zadovoljilni zahtevi hrvaškega naroda, vaši hrabrosti pa se imamo zahvaliti, da ste gordijski vozec moško presekali z eno samo poletno. Zato Vas hrvaški narod sprejema z razširjenimi rokami ter želi skozi moja usta srečno bivanje. Živel knez namestnik! Živela kneginja Olga!

Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je odgovoril: »Vaše besede so me zelo ganile. Nenačakovano srečen sem, da se nahajam danes v Zagrebu.«

Ban dr. Šubišić: „Vi ustvarjate nezlomljivo Jugoslavijo“

Ban banovine Hrvatske dr. Šubišić je pozdravil Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla in Nj. kr. Vis. kneginjo Olgo s sledečim govorom: »Vajini kr. Visočanstvi! Stoletja so vihrala nad Zagrebom in vsem hrvaškim narodom ter zapustila globoke brazde, ki izpolnjujejo našo zgodovino včasih v veliki slavi, včasih v težkih borbah. Narod, skromen v življenju, prosvetljen in občutljiv v miru, zaveden v poštenju, hraber in močan v borbi se ni nikoli umazal z osvajanjem in ni nikoli v težkih trenutkih upognil koleno ter se dal zlomiti. To so odlike vsega našega plemena, to je bistveno obelježje tudi hrvaškega naroda v sredini, v katero ta trenutek prihajate. Stoletne borbe, trpljenje in žrtve, označujejo hrepenenje

Knez namestnik Pavle je kmetu Baburoviču odgovoril:

»Vesel sem, da se mi je ponudila prilika v glavnem mestu Zagrebu, da morem izreči prisrčne pozdrave Vam, dragi bratje Hrvatje, in po Vas vsej banovini Hrvatski.

Moje veselje je toliko večje, ker ta moj obisk pade na srečni dan, ko združeni Srbi, Hrvatje in Slovenci v popolnem medsebojnem zaupanju in ljubezni grade svojo lepšo bodočnost (»Tako je!«)

S skupnim sodelovanjem v preteklosti, neprestanimi boji skozi stoletja in ogromnimi žrtvami so Srbi, Hrvati in Slovenci ustvarili našo jugoslovansko domovino. Ta borba je v preteklosti dala junaške bore in velike mučenike, ki so s svojim življenjem zapisali najlepše strani naše zgodovine. (»Slava jim!«) Vsa ta prizadevanja in visoka narodna zavest našega naroda se je v resnih trenutkih znala vedno pokazati. Naj nas navdaja z vero in zaupanjem, da smo gledamo v svojo bodočnost!

Vprašanja, ki so ločila naš narod, so zdaj uspešno rešena.

Nadaljna graditev naše države ne predstavlja posebnih težkih nalog. Složni na znotraj, smo sami dovolj močni, da vsako zlo odklonimo.

Sloga na znotraj in mir na mejah, to je bila vedno moja skrb! (»Tako je!«)

Veselim se, da se moram s tega mesta zahvaliti za tako prisrčen in prelep sprejem. Veseli me tudi, da v tako velikem številu vidim izrazite zastopnike hrvaškega naroda, naroda kremenitih kmetov in hrabrih vojakov, služabnikov Boga in očetnjavi!

Današnji dan in ta sprejem naj bo dokaz, da smo šli dobro pot.

Vaši vpoštevanji predstavniki, ki so tu zbrani, so lahko prepričani, da bo tako!!

Kneginja Olga in jaz se iskreno zahvaljujemo g. Baburiču za lepe besede, ki jih na naju naslovil. Živeli!!

po svobodi, v kateri imajo narodi možnost popolnega razvoja in ustvarjanja v vseh panogah njihovega življenja. Vaše Visočanstvo vodi kot krmar ladjo kraljevine Jugoslavije in njeno usodo v časih, ko človeštvo in Evropa drhtita za svojo bodočnost in bodočnost vseh narodov. Svoji zemlji ste ustvarili mir in našemu narodu. Tako ustvarjate moč nezlomljive kraljevine Jugoslavije. Hrvatski narod, ki je stoletja s svojim delom stremel za blagostanjem, poštenjem in pravičnostjo, je ta trenutek ves prejel občutkov za Vašo kr. Visočanstvo ter Vam izraža istočasno svojo globoko hvaležnost. Naj živi Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle! Naj živi Nj. kr. Vis. kneginja Olga!

Nj. kr. Vis. namestnik je odgovoril: »Zahvaljujem se Vam najlepše!«

Nato je pozdravil Nj. kr. Visočanstvi poverjenik mesta Zagreba Starčević s sledečim govorom:

»Zvestoba hrvaškega naroda ne bo nikoli prenehala«

Vaši kraljevski Visočanstvi! Današnji Vaš uradni obisk svobodnemu in kraljevskemu mestu Zagrebu, prestolnici Hrvatov in drugi prestolnici naše državne zajednice kraljevine Jugoslavije, mi nudi srečno priliko, da vam v imenu meščanov mesta Zagreba ter v svojem imenu zaželim dobrodoščilo.

Meščani Zagreba so zaradi obiska veseli in njihova srca toplo bijejo za Vas iz upravičenega razloga, ker ste Vi največji dostojanstvenik in najvažnejši činilec, ki ste prvi od leta 1918 upoštevali potrebe, želje in pravice hrvaškega naroda.

Dovolim si naglasiti, da si je mesto Zagreb že leta 1242 pridobilo naslov svobodnega in kraljevskega mesta in da si ga ni nikoli nihče podvrnil in podjarmil ter da ta naslov ponosno varuje vse do današnjega dne. Toda Vi, knez namestnik, ste si ga osvojili, ko ste odobrili sporazum z dne 26. oktobra 1939, sklenjen po legitimnem predstavniku in vodju hrvaškega naroda dr. Vladku Mačku ter Dragiši Cvetkoviću, predsedniku kralj. vlade in predstavniku srbskega naroda. Legendarna zvestoba hrvaškega naroda ne bo nikoli in nikjer prenehala. Zaradi tega naj vam bo vaše bivanje prijetno, srečno in zadovoljno ter vam kličem: Dobrodošli, živeli!

Knez namestnik Pavle se je zahvalil s sledečimi besedami: »Najlepša Vam hvala za dobrodoščilo.«

Pred cerkvijo Sv. Marka

Nato je ves sprevod krenil pred postajo. Ogromne množice ljudi so navdušeno in burno pozdravljale kraljevsko gosta. Nj. kr. Visočanstvi sta sedli v posebno kočijo, v ostale pa so se vsedli spremljevalci in ministri. Sprevod je šel nato čez Trg kralja Tomislava, Strossmajerjev trg, Zrinjski trg, Praško ulico, Jelatičev trg, čez Illico in nato v Mesniško ulico, nakar se je ustavil na trgu Stjepana Radića pred cerkvijo Sv. Marka. Tu je kraljevsko gosta pričakoval in pozdravil hrvaški metropolit in nadškof dr. Stepanac. Ob nadškofu je bil zagrebski pomožni škof dr. Lach in škof dr. Njardar, poleg velikega števila kanonikov in duhovnikov. Nj. kralj. Visočanstvi knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta nato pristopila k nadškofu in mu poljubila pastirski prstan, nadškof Stepanac pa je pozdravil kraljevsko gosta takole:

Pozdrav nadškofa dr. Stepinca

»Vaši kraljevski Visokosti! Vesel sem, da morem vašima kraljevskima Visočanstvima s svojim pozdravom danes podati dokaz tiste pietet, s katero katoliška cerkev spoštuje oblast in njene vršitelce.

Vesel sem, da Vam morem podati ta dokaz tukaj ob vhodu v ta hram božji! Danes, ko je človeštvo tako potrebno avtoritete, lahko zagotovim Vaši kraljevski Visočanstvi, da me ni semkaj prignala kruta stiska, temveč zavest, da mi je kot katoliškemu škofu dolžnost, govoriti tudi takrat, kadar bi morda drugi molčali, da imam pravico in dolžnost izreči škofovski besedo: katoliška Cerkev spoštuje avtoriteto in ji daje sijaj, ali boljše: ona s prstom kaže na ta sijaj, in to nam je tudi priča za njeno nadzemsko poreklo. Toda katoliška Cerkev jasno opozarja tudi na to, da je edini trdni temelj vsake avtoritete v Bogu in v spoštovanju Boga. Da, ločiti avtoriteto od Boga s preziranjem njegovih zapovedi, posegati preko svoje pristojnosti in vtiakati se v tuje pravice, v pravice Cerkev ali v pravice naroda, pa naj bo lastnega ali tujega, pomeni za vsakega nosilca oblasti to, čemur pravimo izpodreževanje lastne veje, na kateri se dviga, ter rušiti temelj ki nosi njegov lastni prestol.

Zaradi tega mi je drago, Vaši kraljevski Visočanstvi, da Vas morem pozdraviti pred vrati tega starega in slavnega hrama, ki kakor prst božji usmerja naše poglede proti nebu in nam kliče besede učlovečenega Boga: »Nobene oblasti ne bi imel nad menoj, če bi ti ne bila dana od zgoraj (Sv. Janez 19, 11.) V vsakem človeku in v vsaki krščenici duši se mora na svoj način utelesiti Bog, in zato je tudi za samega Boga pisano: »Z velikim spoštovanjem

Pomembna izjava ministra dr. Kreka poročevalcu »Slovenskega doma«:

»Mislim, da je prišel čas za ureditev enakopravne Slovenije«

Zagreb, 14. jan. Posebni poročevalec »Slovenskega doma« je obiskal po današnjih srečanjih v Zagrebu gradbenega ministra dr. Miha Kreka in ga prosil za izjavo o njegovih vtisih in pomenu veličastnih manifestacij. Minister dr. Krek je v razgovoru povedal naslednje: »Bil sem zagrebski dijak, pa me na Zagreb večje lepi spomini mladega študentskega življenja.

Srečen sem, da kot zastopnik slovenskega naroda v kr. vladi danes prisostvujem proslavi sprejema in bivanja Nj. kr. Visočanstev kneza namestnika Pavla in kneginje Olge v Zagrebu. To je velik praznik hrvaškega naroda in hrvaškega kraljevskega svobodnega mesta Zagreba. Pozdrav in sprejem Nj. Visočanstev in njuna triumfalna pot skozi špalir tisočih narodnih množic, to so silni vtisi, ki jih človek le redko doživi.

Nepopisno veličasten je bil pozdrav in mimo-hod hrvaškega naroda in njegovih organizacij pred Nj. kr. Visočanstvi knezom namestnikom Pavlom in kneginjo Olgo, čudovito lepa in mogočna pesem združenih zborov.

Vsa oči, vsak obraz, vsaka roka in vsak glas nepreglednih množic navdušenih Hrvatov in Hrvatice izraža eno in isto: samo veliko veselje in srečo, da lahko vidijo in pozdravijo vzvišena gosta.

Ti zagrebski dnevi so kot celota ena sama, v velikem entuziazmu množično izražena ljubezen in iskreno globoka priprazenost hrvaškega naroda kralju in kraljevskemu domu. Hrvatski narod je te dni posebej pokazal in dokazal, da je zdaj zadovoljen in hvaležen premodremu knezu, ker so se za časa njegove vladavine uresničile osnovne želje Hrvatov s tem, da je dobila Hrvatska isto mesto in tak položaj v Jugoslaviji, kakršen odgovarja moči, veličini in važnosti hrvaškega naroda med jugoslovanskimi narodi.

Hrvatski narod je te dni kronal narodni sporazum s svojim navdušenim odobravanjem. Ova-

nas vodiš (Knjiga Modrih 12 18) in zato vsak od nas, ki ima nad ljudmi oblast, bodisi duhovno svetno, mora to oblast uporabljati (quasi rationem redditurus Deo) kakor usti, kateri bo polagal strog obračun Bogu.

Zelo mi je milo, da morem Vaši kraljevski Visočanstvi pozdraviti na pragu tega hrama, ki je stoletna priča tiste neizbrisne zavesti in tiste nenadkrivljive vere v večno pravico, katera živi v hrvaškem narodu! Na pragu tega hrama, ki s svojo stoletno izkušnjo priča, da pomeni vsak posku, poteptati božjo pravico in pravo, poteptati pravice hrvaškega naroda — ta čeprav majhen, delček božjega hrama — ta hram priča, da bo sporazum ugonobil tisti, ki je pozabil, da je ni pravice in oblasti, ki bi bila proti Bogu večnemu in Velikemu, in ki bi se smela boriti proti njegovim zakonom.

V tem imenu Vas, Vaši kraljevski Visočanstvi, prisrčno pozdravljam, proseč Boga, da bi vedno in v vsem tudi tisti, ki so na oblasti, in tisti, ki morajo to oblast ubogati, ostali ponižni služabniki tistega Boga, ki je resnica in pravica, ljubezen in mir.«

Potem je bil svečan »Te Deum«. Njuni Visočanstvi sta odšli z banom v banski dvorec, potem ko je pred njima defiliralo 16.000 članov zaščite. Knez namestnik Pavle je pri tej priliki podpisal v banskem dvorcu uredbo o volivnem redu in ustanovitvi hrvaškega sabora.

Ob 16.45 se je končal defile. Hrvatska župa Matije Gubca je zapela nekaj pesmi, med drugim tudi pesem dr. Mačka, ki jo je sam skomponiral. »Život seljaka«.

Pred bansko palačo je Nj. kr. Vis. kneza namestnika pozdravil kmet Tomo Baburič.

Pevska župa »Lisinski« je nato odpela nekaj pesmi, nakar so se svečanosti končale z navdušenimi vzklili: »Živel knez Pavle! Živela kneginja Olga! Živel dr. Maček! Živel ban dr. Šubišić!«

Na koncu je dr. Maček zaklical z močnim glasom še naslednje:

»Hrvatski narod! Sporočam ti veselo vest, da je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle pravkar podpisal volivni zakon za hrvaški sabor!«

Ob 5 popoldne se je množica razšla, ob 9 pa je ban dr. Šubišić v banskem dvorcu priredil intimno večerjo na čast Nj. kr. Visočanstev. Na večerji je bil samo najozži krog povabljenecv.

cije, ki jih je ljudstvo prirevalo nosilec politike narodnega sporazuma, ljubljenu vodi hrvaškega naroda dr. Vladku Mačku in predsedniku vlade Dragiši Cvetkoviću, so nepobiten dokaz, da smo v politiki narodnega sporazuma našli in uresničili za Hrvate pravilno in srečno rešitev.

Jaz nisem nič drugega kot skromen izročevalec volje in politike voditelja slovenskega naroda dr. Antona Koroka. On je politiko narodnega sporazuma zagovarjal, branil in ji do zmagovitega pomagal. Njegov delež ni bil nič manjši kakor, ko smo se iskali osnove trajnega in iskrenega sodelovanja v vodstvom hrvaškega naroda. Kakor dandanes, ko je treba narodni sporazum uvajati v vsako panogo državne uprave in politike. Mislim, da predstavniki hrvaškega naroda to jako dobro vedo in zato mi lahko verjamele, da sem iskren, in tako iz vsega srca čestitam Zagrebu in Hrvatom k uspehom, ki so jih dosegli, kakor tudi k odlični organizaciji sedanjih slovensosti. Želim le, da bi hrvaški narod spremljal božjo pomoč, da bi s srečno roko organiziral svojo toliko ljubljeno domovino Hrvatsko sebi v korist in v blagor naše Jugoslavije.

Sednji zagrebski kraljevski dnevi imajo pa po mojem pojmovanju še daljnji in širši pomen. Oni glasno govorijo, da je treba zdravo načelo politike narodnega sporazuma, ki je prineslo srečo hrvaškemu narodu, uporabiti in izvesti v vsej državi, torej tudi za srbski in slovenski narod.

Mislim, da so le ogromne manifestacije ljudstva nazorno razblikale vse pomisleke in vse zapreke in protirazloge. Mislim, da ni nobene ovire več, in da je prišel čas, ko je treba urediti poleg Hrvatske enakopravno Slovenijo in srbski del države in sploh vse kraje po narodovih željah. V bodočnosti, ki ni jasna, mora biti naša narodna družina vsa zadovoljna, sodelovanje Srbov, Hrvatov in Slovencev harmonično, državna skupnost pa urejena, da bi država vso svojo odpornost lahko posvetila morebitnim bodočim nevarnostim.«

Izredno uspel občni zbor »Družine«

Ljubljana, 14. januarja.

Redni občni zbor društva »Družina« je bil danes v beli dvorani hotela Union. Zbrano je bilo ob zastopstvih raznih organizacij članstvo skoraj polnoštevilno.

Predsednik svet. Velikonja je začel občni zbor z druženim pozdravom: »Marija, pomagaj!« in sporočil, da je zastopnik prevz. ljubljanskega škofa zadržan in da pride pozneje zastopnica Okrožja hrvaških kat. žena ga. Zofija dr. Brajčeva zaradi zamude vlaka. Pozdravil je nato zastopnika bana in načelnika VI. odd. viš. inšpekt. Dolžana, zastopnika prosvetnega načelnika inšp. S. Kranjca, zastopnika centrale Vincencijevih konferenc priorja Učaka, zastopnika Karitativne zveze prof. dr. Levičnika, zastopnico Ženske zveze go. Velikonjevo, zastopnika Krščanske šole svet. dr. Dermastjo, zastopnike prosvetnih društev, vse druge zastopnike in zastopnice raznih organizacij, matere in očete.

Predpisano polurno predavanje je imel pred. Velikonja, da je dejstvo, da se misel družine zanemarija, pokrenila k organiziranju družin. Ne ovira misli na družino uradna cenzura, ampak razni pomisleki. Obžaluje, da se cenzura peča samo z dnevnimi, bo opurtinitetnimi vprašanji, namesto da bi se ozirala bolj na družino. Kakor bi kdo podil muhe z veje, na kateri sedi vsa človeška urejena družba, ne preganja pa ona, ki to vejo žaga. Poimovanje družine je napadeno: danes je junak oni, ki nima otrok, še bolj oni, ki se jih zna varovati. Naš čas ne mara za žrtve, dasi so prav danes bolj potrebne kot kdajkoli. Družina je postavljena pred posebne naloge.

V svojih izjavah je dalje pokazal, kako nespametni so oni, ki draže življenjske potrebe in pričakujejo, da jih bo oblast zaščitila pred ljudsko jezo. Lačen človek je zver, v množici pa počenja stvari kakor blaznež. Ko množica zbesni, bo zamen klicanje oblasti na pomoč.

Zgled, kako živi človek brez prave družine, je Rusija, a prav Rusija žanje v zamejstvu s tem, da neti nezadovoljstvo v družinah, da neti nezadovoljstvo med onimi, ki zaradi slabih razmer ne morejo ustvariti družine. Kdor hoče stvarno preganjati komunistem, mora skrbeti za zadovoljne družine. Sicer maši sodu malo luknje na vrhu, one velike na dnu ne vidi in žaga vejo, na kateri sedi. Na bajonetih ne moreš sedeti, zamočena misel rodi prekucije, zato moraš skrbeti, da bajonetov ni treba, da se prekucija misel ne porodi.

Glede razmerja in novega rodu je poudaril četrti zapoved, a zraven tudi peto. Kdor mladino zasmehuje zaradi njenega stremjenja, bo odgovarjal kot ubijalec. Današnjemu naziranjju o družini ne prideš v okom s sivo teorijo in utegneš s tem več škoditi kakor pa doseči z vzgojo in vztrajnostjo.

Zakaj so izbrali geslo: »Marija, pomagaj!«? Ne, da bi bilo znak malodušnosti, kakor bi si utegnili kdo tolažiti, če misli na potapljalčje se, ki vpije tjavendan kot navaden zapomagaj, temveč opozarja na mistični pomen tega klica, ki so ga rabili naši pradedje ob turških napadih, s katerim so premagali kristjani Turke pri Lepantu, s katerim so v zadnjih dneh vrgli ob tla španci najmodernejšega sovražnika - komunistem. Kakor takrat, ko so odhajali Izraelci iz Egipta in se poškropili s krvjo velikonočnega jagnjeta, da je šel angel morilec egiptovskih prvorojencev mimo. Bilo je zapovedano, da se morajo Izraelci držati božje zapovedi in tako mora vsak katoličan zaupati v Boga in poslušati njegove zapovedi. Pozval je, naj gre z društvom, komur je za prepoved družine. »V to nam pomagaj Marija!«

Sledilo je burno odobravanje, nato je pred. Velikonja prešel na pravi občni zbor.

Iz poročil posnemamo, da je društvo imelo v štirih mesecih en izreden občni zbor, osem sej in predavanje prevz. g. škofa. Odbor se je pred. g. škofu ter od njega prejel navodilo za svoje delo. Ker je bilo društvo prej omejeno na družino s petimi člani, a ni moglo prav prosperovati, se je izvedla temeljita prenova pravil, da je zdaj član društva lahko vsaka katoliška družina, da so predvidene podružnice in okrožne zveze, da je možno vsakemu, ki čuti s katoliško družino, pristopiti kot pokrovitelj, častan član ali podporni član. Društvo je bilo preustrojeno s podružnicami. — Obžalovati je treba, da je nedogovorni tiskarski škrt, ki je tudi kar izpustil cel odstavek, prav prvi članek v »Slovencu« tako izmislil v krivo vero. Društvo je že v nekaterih primerih interveniralo, udeležuje se posvetovanj o morebitni evakuaciji otrok, lotilo se je statistike družin po številu otrok in že našlo porazne številke, prav tako je že ugotovilo, kako je s socialnim značajem prejemkov družinskega četa. Pri zadnji davčni noveli ni moglo še poseči vmes, ker še ni imelo statističnega materiala, ki ga pa bo že imelo za novi državni preračun.

Zelo živo zanimanje sta pokazala za društvo Narodni odbor katol. akcije in Prosvetna zveza.

Končno se je predsednik zahvalil kr. banski upravi za razumevanje in podporo, obema ordinacijama za prevzem pravic in dolžnosti po pravilih, posebno pa ljubljanskemu g. knezoškofu in Narodnemu odboru kat. akcije za pobude, ki jih

je bilo društvo deležno. Končno se je zahvalil odbornikom, posebno ge. tajnici za požrtvovalno delo.

Občni zbor je na predlog prof. Grafenauerja podelil odboru razrešnico s pohvalo.

Za nove volitve je bil samo en predlog: ban. svet. Narte Velikonja kot predsednik, ostali odborniki pa: apel. sod. svetnik dr. Kovač, ban. viš. rač. inšp. J. Dolžan, ga. M. Grafenauerjeva, viš. rač. inšp. V. Pogarar, viš. rač. inšp. N. Brandstetter in šol. uprav. P. Lavrič. Za pregledovalce računov rač. inšp. L. Roman, viš. rač. inšp. Al.

Ljubljana od sobote čez nedeljo

Marsikdo je pričakoval, da bo danes še večji mraz kakor je bil včeraj. Toda jutraj je pokazal termometer »samo« —14 stop. Celzija, namesto petnajstih in pol. Ker ni bilo burje, je bil ta mraz še kolikor toliko znošen. Ta mraz zdaj traja v »lepmu redu« že nekaj dni in kar nič se ne kaže, da bi imel namero, nehati. Tisti, ki imajo malo več opravkov v prosti prirodi, vedo povedati, da od silnega, trajnega mraza že poka sadno drevje po sadovnjakih. Tako stalnega mraza kakor ga imamo letos, že dolgo časa nismo imeli.

Veseli večer v našem mestu

Kljub temu, da je bilo snovi v našem mestu proti večeru —10 stopinj mraza, se Ljubljančani niso mogli odločiti, da bi bili šli zgodaj spat. Preveč obetanja polnih prireditelj je bilo. Kino »Union« je vrtil veselo moserijado »Glej, da se ne zalubiš!« kino »Matica« poljski odlično režirani film »V vrtincu strasti«, »Sloga« pa »Vstani in bori se!« Tudi obe gledališči sta bili imenitno zasedeni. Vsa mesta tako v operi, kakor v drami so bila razprodana že dolgo pred pričetkom predstave. V operi je gostoval naš rojak, odlični član dunajske opere, tenorist Anton Dermota. V drami pa je bila na sporedu premiera komedije, ki jo je napisal Ferdo Kozak, »Peter Klepec«.

Dermota je s svojim petjem ljubljansko občinstvo tako navdušilo, da se četrt ure po zaključku predstave ovacije niso mogli poleči. Njegov glas je pridobil tako na preprosti, kakor na tehnični izsolanosti in na kultivirani izraznosti. Zlasti je ljubljansko občinstvo, ki Dermota pozna predvsem od njegovih zadnjih gostovanj, opazilo, da je pevec neverjetno pridobil in sijajno izpopolnil svoje nižnje. V nižinah se njegov glas ni izneveril tenorski barvi, ampak jo je potenciral v smislu belcantista. Od zadnjega gostovanja pa se je tudi zelo stopnjevala njegova igralna sposobnost, mnogo je pridobil na smislu za neposredno uživanje v vloge, ki so mu bile poverjene, ki si jih je dostikrat lahko ogledal in znal koristna opazovanja porabiti tako, da nikdar ne učinkuje kot kopija. Njegov glas se v barvi mnogo pridobil tudi na svetlosti. Razen tega bi se marsikateri naš pevec lahko na snočnem njegovem nastopu poučil zlasti o pravilni vokalizaciji. Občinstvo je rojaka po njegovem uspelem nastopu sprejelo z velikim navdušenjem.

Razen tega so bile snovi v Ljubljani na sporedu še številne zabavne prireditve, tako je svoj veseli večer priredila »Jadranska straža«, obrtniki so se veselili v »Zvezdi«, aktivni in rezervni podčastniki na Viču, umetniki pa v Trgovskem domu. Razen slednje, so bile vse prireditve dobro obiskane in so organizacijam, ki so jih priredile, prinesle poleg moralne tudi lepo gnotno korist. V poznih urah je morala v veseljačenje nekolkokrat poseči tudi policija, ki je prevneto duhove poučila o zahtevah, katere stalno stavljajo na merodajna mesta tisti, ki si žele tišine in nočnega počitka. Do jušnih izredov pa nikjer v našem mestu, kljub razgibanemu življenju, ni prišlo.

Prijeten dan ob hladnem vremenu

Kljub temu, da je termometer ves dan kazal temperaturo okrog —10 stopinj Celzija, si Ljubljančani niso dali skaziti nedeljskega počitka. Dopoldne je večina preživela v mestu, popoldne pa so se dali izvabiti po jasnem nebu in veselem soncu v prosto prirodo. Spet so bile dobro obiskane kočje, ki jih je bila postavila smučarjem deloma privatna iniciativa, deloma pa prizadevanje organizacij. Tisti, ki jim ni do tega, da bi se ure in ure vozarili z vlakom ali pa se prekladali po avtobusih, so si zbrali bližnje cilje, od katerih se je zdel, po obisku sodeč, najhvaležnejši prav gotovo Šmarno gora. Ob poznih večernih urah so se vračali z dnevom zadovoljni nazaj v mesto, kjer so kmalu poiskali zadnje počivališče po trudu dneva in zadnjo pripravo za delavnost — posteljo.

To nedeljo so spet oživela stara sprehajališča. Mamice, ki zaradi ostrega zraka zadnji dve nedelji niso upale peljati najmlajšega naraščaja na sveži zrak, so se danes opogumile. Najštevilnejše nedeljsko opoldansko občinstvo; vojaki in kuharice, je danes znova oživelo pota in steze pod Tivolijem.

V Jakopičevem paviljonu, kjer razstavlja K. Bulovčeva, je imel dopoldne predavanje umetničin

Trešše. V razsodišče pa ban. svet. komisar za agrar. operacije Iv. Pokorn, šol. referent J. Trpin in predsedstveni služitelj Fr. Cerar.

Nadaljni odborniki se bodo adoptirali, ko bo izvedena organizacija.

Pri sklepanju o članarini je obveljalo načelo, naj bo članarina nizka, in sicer 3 din, da pa naj se premožnejši člani prostovoljno obvežejo vsaj v začetku, ko bo društvo potrebovalo sredstev za organizacijo, za višje prispevke.

Predsednik sporoči, da odbor ni mogel o 104 novo priglasih članih sklepati sam, ker se morajo poprej organizirati podružnice, da one predložijo sprejem novih članov.

Z druženim pozdravom: »Marija, pomagaj!« je predsednik zaključil zelo uspešni občni zbor.

Obračunavanje na razstavi Karle Bulovčeve

Včeraj, v nedeljo 14. t. m., je imel na razstavi Karle Bulovčeve vodstvo njen mož, dramatik Ivan Mrak. Pri tem je prišlo do zanimivih obračunavanj, ki jasno kažejo, da je Bulovčeva umetnost znova vznemirila duhove in, da bo povod novih bojov v našem kulturnem življenju.

Po orisu in razčlembi dosedanjega Bulovčinega dela, se je Mrak z odlično besedo lotil kritike, ki jo je v včerajšnjem »Jutru« objavil fotoreporter Čoro Škodlar. Prikazal je primer Bulovčeve pred desetimi leti, ko je zglasil dr. Dixi objavil v nekem našem dnevniku pamflet na Bulovčevu in obenem na njega. Tam je le-ta proglasil oba umetnika kot sramoto belega mesta in jima pokazal vrata domovine. Umetnika sta potem res odšla v tujino, kjer je Bulovčeva doživela v velikih mestih brezprimerni uspehe. Sedaj pa, ko se je vrnila, je dobila v obraz vrženo podobno nesramnost, le da storilec ni dr. Dixi, ampak diplomiran fotograf reporter g. Škodlar.

Gospod fotograf se menda čuti prizadetega v svojih umetniških stremljenjih, ki menda niso majhna, saj ga je zadnjič njegov tovariš, izdelovalec diplom, na debelo proglasil za enega največjih slikarjev. Žalibog ni še nihče videl nobene njegove razstave.

Ali hočete znova oživiti klasični boj med klerikalci in liberalci in je v našem primeru nasprotniku vržena rokavica ne Grohar, marveč Bulovčeva, tako vprašuje Mrak.

Varovanci g. Škodlarja so besni ob misli, da v umetnost niso dali ničesar svojega in,

Občni zbor Zgodovinskega društva

Danes predpoldne je bil v čitalnici Studijske knjižnice redni občni zbor Zgodovinskega društva v Mariboru, katerega je namesto umrlega predsednika prelata dr. Kovačica vodil društveni podpredsednik vpokojeni gimnazij-ski ravnatelj dr. Josip Tomičnik, ki je najprej pozdravil zastopnika prevz. gospoda škofa kanonika dr. Ostrea, zastopnika mestnega župana dr. Senkoviča, zastopnike ostalih sorodnih organizacij, nato pa v daljnem govoru navzoče društvenike spomnil na ustanovitelja zgodovinskega društva ter njegovega dolgoletnega predsednika prelata dr. Kovačica ter pokazal na vse njegove vrline, ki so omogočile razmah društva in znanstvenega dela v Mariboru.

Tajniško poročilo je podal banovinski arhivar prof. Franjo Baš, ki je povdaril, da je znanstveno delo društva v mnogočem odvisno od celotne organizacije znanstvenega zgodovinskega dela. Zaradi take organizacije sta bila dva sestanka slovenskih organizacij, prvi v Celju, drugi v Ljubljani. Oba sestanka sta razpravljala o problemih zgodovinske vede in njene organizacije, ki jih je mogoče rešiti le s sodelovanjem vseh znanstvenih društev v Sloveniji. Med vprašanji, ki so se na teh sestankih obravnavala, je zlasti važna izdaja urbarjev, ki je s sestankoma krenilo z mrtve točke. Uspeh sestankov je tudi v tem, da sta odstranila ljubosumnost in brezplodno konkurenco med sorodnimi znanstvenimi organizacijami, kar je vse povzročalo težave za organizirano znanstveno delo. Društvo je bilo vse leto v stiku z oblastmi, ki so pokazale razumevanje za potrebe društva, tako zlasti banovina in mariborska mestna občina, ki sta društvu pomagali z gnotnimi sredstvi. Z javnostjo je društvo ohranilo stike s pomočjo časopisa za zgodovino in narodopisje. V preteklem letu je časopis zaključil letnik 1938 in začel z letnikom 1939. Izšla sta dva zvezka. Zgodovinsko društvo je v preteklem letu nakazalo preko

Rejci malih živali imajo sedaj enotno društvo

Danes se je sestal na banovini parlament rejcev malih živali. Udeležila so se ga polnoštevilno vsa včlanjena društva po svojih zastopnikih. Pred prehodom na dnevni red je bilo na predlog predsednika zborovanja enoglasno sklenjeno, da se pošljejo izjave vdanosti in zahvale g. banu drav-ske banovine, kakor tudi g. županu beže Ljubljane. Iz poročil odbornikov je bilo razvidno uspešno delovanje dosedanjega odbora, ki si je postavil za cilj ustanovitev močne, enotne rejске organizacije. Prizadevanja v tem smislu kažejo že danes lepe uspehe. Osrednje društvo ima včlanjenih že lepo število društev, ki pa se bo v kratkem še povečalo, ker se je našla kompromisna formula, na podlagi katere je dosedanja »Zveza rejcev malih živali« sklenila likvidirati vsa svoja društva, ki naj bi se včlanila pri »Osrednjem društvu«. Tako bi bila končana dolgoletna trenja in borbe med posameznimi društvi. K združitvi je mnogo pripomoglo prizadevanje kr. banske uprave, ki se je dolgi pet let trudila, da združi vse rejce v enotni organizaciji.

Da bi bilo v bodočnosti društveno delovanje še uspešnejše, so bila delno spremenjena tudi društvena pravila, da pa bi se društvu omogočilo zajeti čim širše plasti ljudstva, je »Osrednje društvo rejcev malih živali« spremenilo svoje ime v »Zveza društev Mali gospodar«. Društvo bo izdajalo svoje mesečno glasilo z naslovom »Mali gospodar«. List bo prinašal poučne članke o umni rejci malih živali, o sadjarstvu, vrtnarstvu, o zdravju in boleznih malih živali, o čebelarstvu, hišnem gospodinjstvu in o vsem, kar potrebuje naš mali človek v vsakdanjem življenju. Društvo hoče na ta način uspešno reševati gospodarsko in socialno stran malega, pomoči potrebnega človeka. Za doseg svojega cilja pa društvo želi in prosi za vsestransko pomoč javnosti, kakor tudi oblasti.

Pri volitvah novega odbora je bil izvoljen za predsednika dr. Janko Koren, za odbornike pa gg. Kenič, Grabnar, Kampuš, Pestotnik, Srčnik, Černe, Ahčan; v širšem odboru pa ima vsako včlanjeno društvo po enega odbornika.

Občni zbor je potekal v najlepšem soglasju, ki je rodilo veliko dobrih misli in načrtov za bodočnost.

de jih je v tem tako daleč, daleč prekosila žena.

Pred leti je dr. Dixi napisal, da Bulovčevi in Mraku ni mesta v tej sredini in naj pobere ta šila in kopita, se odpravita drugam, ne da bi se še kdaj priklatila nazaj. G. Škodlar je sedaj znorel, ker je prišlo do povratka in te razstave brez privoljenja obeh učenič moč: dr. Dixija in njega samega. »Mar si zato prilaščate pravico, da ste tako ogabno pljunili na desetletni nečuteni umetniški napor in delo Karle Bulovčeve« je zaključil Mrak svoja izjavanja.

R. Cantel:

Torpedi na petrolejsko ladjo... Resnični prikaz

Takoj v začetku sedanjega vojne je nemška podmornica blizu Azorov torpedirala največji francoski parnik, ki je v tem prikazu krštena z imenom »Emiliet«. Dramatična zgodba o torpediranju in požaru tega petrolejskega parnika, katerega je kapitan v plamenih zapeljal na podmornico in jo uničil, je napisana točno po pripovedi rešenih članov posadke.

»Poveljnik, šifrirana brzojavka!« Častnik, radijski telegrafist je pomolil poveljniku rdeč obrazec, na katerem sta bili napisani samo dve besedi. Pred njima je stalo mednarodno znamenje »CO« — »CW«, ki je govorilo, da je sporočilo namenjeno vsem francoskim ladjam. Besedi na brzojavki sta bili: »Racine, tornade.« Vsak dan je radio prinašal novice, po katerih se je dalo sklepati, da bo prišla ta razburljiva brzojavka. Ti neznanji besede sta res pomenili, da je mednarodna napetost prišla na tako resno stopnjo, da je poveljnik ladje imel pravico odpreti prvi zavitek s skrivnimi listinami.

Petrolejska ladja »Emiliet« je bila prepluta Panamski prekop pred dvema dneva in je hitela proti Franciji z 20.000 tonami evrovskega petroleja. Može je posadke so vsak dan po radiu in s precejšnjo tesnobo zasledovali razvoj političnih dogodkov v Evropi. Ti dogodki so grozili, da bodo spravili svet v vretje po krvavi in neuklonljivi blaznosti nevarnih prerokov.

Zaradi morebitnih dogodkov in zaradi morebitnega nenadnega napada se vse francoske trgovske ladje imele v »blagajne« skrivne listine in vojne brzojave ključke. Odpreti zavitek z vsem tem je bilo dovoljeno samo po prejemu uradnega povelja. Ta zapoved je morala biti sporočena v dogovorjeni obliki. Ta oblika pa sta bili ravno besedi, ki jih je mladi radijski častnik zdaj prinesel poveljniku »Emilietu«.

Gospodar ladje je z zaskrbljenim čelom zavrtel številke na blagajniški ključavnici in potegnil iz blagajne ovitek, zapечат s petimi velikimi madeži iz rdečega voska.

Nekaj minut je obračal ovitek po ro-

kah, ne da bi ga odprl. Vedel je, kaj to pomeni. V ovitku bo dobil navodila in vojne zapovedi...

Torej je bilo konec t. precejšnje mirnosti, ki je oznamovala košljivi pokoj zadnjih let. Svet se je zagnal v prepad.

Častnik je eunil nož za papir v ovitek. Potegnil je iz njega pismo ter štiri druge ovitke, ravno tako zapечатene z rdečim napisom: »Tajno!«

V pismu je stalo, da mora biti poveljnik ladje pripravljen na vsako vojno morebitnost in da mora izvesti varnostne ukrepe vseh vrst, našteje malo poprej. Razen tega mora urediti, da bo radijska postaja na ladji v etalni zvezi z določnimi postajami, od katerih bo morda prišlo pomoči, naj odpre druge ovitke.

Ne, to še ni bilo uradno, vojna še ni bila napovedana, toda vse je kazalo na njo.

Poveljnik je v skrb in v velikem poslu prebil dan. Ves čas je študiral različne papirje iz skrivnega ovitka.

Častniki so brž opazili poveljnikovo vedenje. On jih ni hotel po nepotrebnem razburjati, zakaj na vse zadnje zdaj ni bilo še nič končnega. Čakal je »radnih« dogodkov, da jih bo potem obvestil o vsem. Ko je naslednji dan spet obstel telegrafist v njegov prostor in mu pomolil nov obrazec, je poveljnik uganil, kaj je v njem, ne da bi bil prejbral:

»Verite, Francois.«

Za razbranje te nerazumljive brzojave mu ni bilo nič treba uporabljati vojne brzojavne ključke, zakaj pr dobro je poznal pomen teh dveh usodnih besed. Ti besedi sta pomenili:

»Nemčiji je napovedana vojna.«

Vojna!

Kapitan Marcel Roche je bil še premlad, da bi bil poznal strahote zadnjega klanja, toda kakor rano, ki se ni hotela nikdar zaceliti, je hramil v sebi spomin na smrt svojega očeta, ki je bil izginil s svojega podmornice, spomin na brata, »bita« tega na belgijskem bojišču pri Diksmuidenu. Dolgo časa ni hotel verjeti, da sta ti smrti čemu služili, da sta bili žrtve za mir...

Zdaj pa...

Pred sabo je razložil različne uradne zavitek ter lomil rdeče pečate, ki so pomenili konec miru.

Skrivni ključ, zaupna navodila, zaupna povelja, skrivne poti po morju. To minuto je kapitan Roche postal odgovoren za življenje 32 mož svoje posadke.

Poklical je vrhovnega stražnika:

»Opozori vse častnike, da je čez četrt ure sestanek v salonu.«

»Čez četrt ure, dobro poveljnik.«

Ko je Roche videl, da častniki prihajajo, je razumel vse tisto, kar je njegovo poslanstvo v tej uri vsebovalo hudega in

strašnega. Videl jih je, kako so se zbirali:

Bread, vrhovni mehanik, je imel štiri otroke in mrtvoudno ženo... Garek, prvi častnik, vdovec, pet otrok mu je zradila stara mati, ki ne bo mogla zdaj kljubovati nesreči. In potem še vsi drugi, ki jih je kod v Franciji čakala burna ljubezen žene, dekleta, rodbine.

Kapitan je začel:

»Vam, da ste že čakali na to hudo novico in računam na vas vse. Nemčiji je napovedala vojno. Od zdaj se moramo ravnati po posebnih vojnih navodilih. Pluli bomo brez vsake luči. Pazili boste veak v svoji službi, da bodo vse luči zgašene, dokler ne bomo vseh odprtih in stekel prebarvati sive. Brezpozorno je prepovedano uporabljati radijski oddajnik. Imam nalog, da moramo čimprej doseči kako francosko ali nevtralno pristanišče in od tam zahtevati novih zapovedi. Predalec smo, da bi se mogli obrniti. Udarili jo bomo proti Azorom, kjer bomo dobili navodila. Hvala vam gospodje.«

Brez besede je vsakdo zapustil salon. Rea, pričakovali so to novico, toda kakor veliko stvari v življenju so čakali na njo, ne da bi prav verjeli, če bo res prišla.

Ko je prvi častnik, kapitanov namestnik bil napravil, da je poveljnik poklical (Dolje prihodnjič) nazaj.

Od tu in tam

Trgovinska pogajanja z Madžarsko se bodo ta teden začela v Beogradu. Za decembra so bila ta pogajanja na programu, vendar pa so morala biti odložena zaradi istočasnih pogajanj med angleško in francosko delegacijo na eni strani in našo državo na drugi strani. Zategadelj so takrat sklenili, da se dotedanja pogodba med Madžarsko in Jugoslavijo podaljša do konca marca. Trgovinska izmenjava z Madžarsko se ne bo dosti epremnila, le po vsej verjetnosti se bo povečal izvoz našega lesa in rudnin, v prvi vrsti železne rude. Madžarska bi k nam uvažala metalurške izdelke, v kolikor nam jih ne bi mogla dobavljati Nemčija.

Ravnateljstvo za prehrano pri kmetijskem ministrstvu je v pasivne kraje že poslalo večje količine koruze in pšenice za prehrano prebivalstva. Dravska banovina dobi 200 vagonov pšenice, zetska banovina pa je že dobila 163 vagonov koruze. Drinska in vrbaška banovina bosta dobili 665 vagonov koruze. Pšenica in koruza se bosta prodajali v vseh krajih po istih cenah.

Proti novemu načinu obdavčevanja trgovcev in določevanja davčne osnove se je oglašila tudi trgovska in industrijska zbornica v Skopju. Po njenem mnenju bodo nove odredbe finančnega ministrstva kvarno vplivale in bodo v škodo državne blaginje. Vseč ji ni določba, da se bo davčna osnova določevala na podlagi poslovnih knjig. Dalje ni zadovoljna ta zbornica, da se obdavčenje malih obrtnikov pavšalizira, češ da bo državna blaginja na ta način mnogo izgubila. Posebno pa protestira zbornica proti prevelikim ugodnostim, ki so jih z novimi določbami dobile zadruge. Končno je zbornica sklenila, da bo poslala na zasedanje vseh zbornic v Ljubljani svojega delegata.

Tujo igro je prepisal in jo izdal pod svojim imenom Mileta Ačimovič iz Beograda. Mož, napol izobražen, si je začel domisljati, da je sposoben napisati igre in je zato res prinesel nekega dne odbojniku »Jugorasa« Grgjeviču igro pod naslovom »Narodni delavci«. Kmalu pa se je pokazalo, da je mož igro enostavno z malenkostnimi spremembami prepisal od nekega Beliča. Končno je stvar prišla pred sodišče in je bil Ačimovič kaznovan zaradi kraje tujeja duševnega proizvoda na 3600 dinarjev denarne kazni in korist sklada za podporo revnih avtorjev, obenem pa mora plačati Beliču odškodnino in plačati tudi vse odvetniške stroške.

Neke vrste nova bolezen se je pojavila v vasi Novaku pri Bitolju. Bolniki dobi nenadno modros, nato pomore tudi lica, nakar bolnik v silnih mukah umre. Ker je vas zaradi enega odrezana od ostalega sveta, še ni bilo moč govoriti, da bi prišel tjakaj kak zdravnik, da bi pregledal bolnika. Sprva je prevladovalo mnenje, da gre za posebno vrsto črno, ki rada v raznih oblikah nastopi. Poznavalci kraja pa menijo, da gre bržkone za strupene pline, ki so ostali v teh krajih še iz zveze svetovne vojne. Znano je namreč, da so Nemci na tem bojišču uporabljali strupene pline in da prav zraven Novaka imeli skladišče za te pline. Pred leti so kmetje našli vseh steklenic, ker so jih pa odpirali, so potem v groznih mukah umrli. Zato mislijo, da se je ta primer ponovil tudi sedaj. Čim bodo zveze z okolico, spet vpostavljen, bodo zdravniki takoj odšli v Novak.

Pred oblastmi se bo moral zagovarjati nesrečni oče iz Obrenovca, ki je bil prodal svojega otroka ciganu za 1400 din. Čim so časopisi objavili to vest, je dal notranji minister ukaz, da se začne proti očetu in proti ciganu zaradi neeđne kupčije kazensko postopanje, obenem pa je bil nakazan denar, da bodo otroka od ciganov spet odkupili. Obenem je bilo ukazano oblastem, da se za naprej brigajo za nesrečnega otroka.

Zločinca, ki je pred 4 leti izvršil umor, je odkrila sedaj »Seljačka zaščita« v okraju Kutine. Pred 4 leti je bil ubit Stjepan Šiprak, ki je bil navdušen pristaša HSS. Orožniki so takrat takoj začeli s preiskavo, vendar pa krivcev niso dobili. Sedaj pa je Seljačka zaščita zvela stvar ponovno v roke, zbrala ves material in kmalu nato prišla pravega morilca in ga izročila sodišču.

Samo domači premog bodo odslej kurile vse jugoslovanske ladje, ki vzdržujejo redni promet ob dalmatinskih obalah. Do tega sporazuma je prišlo med prometnim ministrom Bešilem in hrvaškim banom dr. Subašičem o priliki zadnjih motenj v pomorskem prometu, ko je ladjam zmanjkalo kuriva zaradi slabega in nerednega dovosa iz tujine. Deloma so ladje prej uporabljale iz tujine uvoženi premog. Nova uredba tega vprašanja bo torej pomagala domači premogovni industriji.

Pojavila se je nevarnost, da bi jugoslovanski metalurški industriji zmanjkalo surovega železa, ker je zaradi obožovitvene industrije dovolj iz tujine zelo oteženo. Industriji so zato mnenja, da bi bilo treba po eni strani začeti pri nas doma z zbiranjem starega železa, katerega je obilno ali pa z uvozom starega železa iz Grčije, kjer je tako zbiranje že organizirano, zlasti v krajih na nekdanjem makedonskem bojišču. Z zbiranjem starega železa bi prišli do velikih količin železa, ne da bi morali zanj izdati tudi plačilna sredstva. Dalje je možno, da se pravočasno naroče velike količine surovega železa v tujini, vendar pa nastopa tukaj vprašanje deviz. Tretja rešitev pa je dograditev novih visokih peči za topljenje železne rude. Takih peči je v državi več, toda največja v Varesu dela izključno za jugoslovansko jeklo d. d., ki porabi dobljeno surovo železo za predelavo v jeklo. KID na Jesenicah ima svoje visoke peči, toda vse porabi zase, povrh pa dela zanjo tudi topilnica v Topuskem. Pri nas je železne rude sicer dovolj, vendar pa premalo peči, ki bi rudo topile in jo imele na razpolago za vso domačo industrijo. Največ verjetnosti ima predlog, da bi se zgradili najmanj dve topilnici v Bosni in v Osijeku, obenem pa bi za vmesni čas morala država znižati uvozno carino na surovo železo, uvoz starega železa pa sploh oprostiti vsake carine.

Belgradu proti pomanjkanje premoga in drv. Nihče se tam ni založil z zadostnimi količinami kuriva, ker pač niso pričakovali tako hudega mraza, ki je zavrl tudi redni dovoz premoga v prestolnico. Prva posledica je bila, da so se cene drvam in premogu visoko dvignile. Ker so reke zamrznjene, je izostal dovoz tujega premoga. Domačega pa trenutno na trgu ni dovolj, ker ga naša država v velikih količinah izvažala v Italijo. Tjaka gre letno po 20 tisoč vagonov. To je prav tako eden izmed razlogov, da se je v Belgradu podražil premog. Če bo mraz dolgo trajal, bodo morali Belgrajčani po vsej verjetnosti še zmrzovati.

Mraz je včeraj nekoliko odnehal v Sloveniji

Na štajerskem hušji mraz ko drugod — Velike zamude brzovlakov

Ljubljana, 14. januarja. Današnja nedelja pred sv. Pavlom puščavnikom je bila po vsej Sloveniji prav lepa, vedra in sončna, samo v Ljubljani je mešane morila zjutraj nizka, gosta megla, ki pa se je kmalu umaknila še ne posebno toplim sončnim žarkom. Prve jutranje ure so bile mrzle, mraz je skelel okoli ušes, škripalo je pod čevlji, toda kmalu je nastopilo toplejše vreme in čez dan je bilo tako toplo, da je v glavni strugi debela ledna skoraj kar izginila. Zjutraj smo splošno imeli minus 16 stop., na aerodromu celo —19, popoldne pa se je živo srebro v toploti dvignilo celo na —3 stop. Bila je prav prijetna nedelja za razne izlete in zelo ugodna za smučanje in sankanje. Prav čedna armada smučarjev je krenila na Gorenjsko, dalje na Dolenjsko in še v druge smeri. Odpeljalo se je z vlakom že v soboto in davi do 15.000 izletnikov in potnikov. Veseli smučarji so si povsod nazdravljali: »Smuk! Smuk!« Kolikor nam je znano, ni kronika nesreč zapisala med smučarji težjih nesreč.

Mrzli val še vedno valovi nad Slovenijo in stari vremenarji so mnenja, da mraz ne bo kmalu popolnoma odnehal in se ne bo kar tako brez boja umaknil že od juga počasi prodirajočemu toplejšemu valu, ki bo pač prinesel sneg.

Po nekaterih krajih Slovenije je bilo danes še prav mrzlo. Zanimiva so vremenska poročila, ki so jih poslale važne železniške postaje v Ljubljano. V oklepajih dostavljamo jutranje vremensko stanje od sobote. Davi je bilo javljeno naslednje temperaturno stanje:

Boh. Bistrica —14 (—17), Bled-jezero —14 (—17), Kranjska gora —10 (—13), Jesenice —12 (—14), Tržič —10 (—14), Kamnik —12 (—12). Na Gorenjskem je mraz torej odnehal davi za nekaj stopinj. Maribor (glav. kol.) —14 (—14), Dravograd —17 (—19), Ljutomer —14 (—16), Celje —15 (—18), Brežice —20 (—21). Tudi na Štajerskem je mraz odnehal. Vendar je bilo tam mnogo mrzlejš, ko na Gorenjskem. Tudi Mariborčani so pohiteli s smučmi na razne smučarske terene, zlasti na Pohorje. Dolenjska je tudi javila, da je bilo davi nekoliko manj mrzlo, ko v soboto. Novo mesto —18 (—20), St. Janž na Dolenjskem —17 (—20), Kočevje —14 (—20). Prav v Kočevju je bilo davi znatno topleje, ko pa v soboto. Na Rakeku so davi zaznamovali —13, v soboto pa —12 stopinj.

O januarskem mrazu so različni vremenski rekli. Jutri 15. t. m. goduje sv. Pavel puščavnik. O Pavlu je star rek: »O sv. Pavlu berač beraču prav, kje si ti zimo prespav?« Berači so se res nekam poskrili in se zatekli v svoje brloge. Sedanj mraz je napravil mnogo ledu in pridno polnijo ledenice z ledom. Unionska pivovarna je

te dni spravila led iz rakovniških ribnikov. Dnevno so ga izvozili do 50.000 kg. Delavci, ki so praktiki v sekanju ledu, so dobro zaslužili. Zadržujejo, da jih pri tem delu nič ne zebe in da jim je še toplo pri delu. Potrebujemo pa zadostne in tople hrane. Imajo navadno 4 do 5 din od ure.

Mraz, zlasti ponoči, dela še vedno velike ovire v železniškem prometu. Lokalni potniški vlaki v Sloveniji ne zaznamujejo nikakih večjih zamud. Vozijo normalno, ko druge, tople mesece. Križ pa je z mednarodnimi in drugimi brzovlaki, ki prihajajo v Slovenijo iz daljnih krajev in mest. Brzovlak št. 8 iz Beograda, ki prihaja v Ljubljano okoli 9.20, je danes zaznamoval kar 3 urno zamudo. Orient-ekspres je imel 300 minut zamude. Snotnji brzovlak Beograd-Jesenice je imel 250 minut zamude. Brez zamud je vozil jeseniški brzovlak proti Beogradu. Monakovčan pa je do Jesenic imel 57 minut zamude. Bil je skoraj prazen. Zato je jeseničan kar ob določenem voznem redu odpeljal z Jesenic. SOE je imel iz Italije le 15 minut zakasnitve. Brzovlak Trst-Dunaj je bil brez zamude. Brzovlak Beograd-Trst je imel 80 minut zamude. Nasprotni Trst-Beograd je privozil redno. Mariborski brzovlak je moral na Pragerskem čakati 125 minut na budimpeštanca. Promet na kninski progi je še vedno močno oviran.

Celiske novice

Družinski večer priredi jutri, v torek KPD v salonu hotela Evrope. Pričetek ob 8 zvečer.

Z okrožnega sodišča v Celju. Celjsko okrožno sodišče obsega področje 12 sodnih okrajev. Če sledujemo časopisna poročila, vidimo, da je celjsko okrožno sodišče imelo v preteklem letu mnogo dela, sorazmerno z drugimi okrožnimi sodišči več dela kot druga okrožna sodišča. V l. 1939 je bilo obravnavanih na okrožnem sodišču v Celju 709 kazenskih primerov, od teh 208 primerov, kjer je bila predlagana preiskava in preiskovalni zapor. Vsega skupaj je bilo 450 glavnih razprav. Trilanski senat je razpravljal v 309 primerih sodniško-podredni na 141. Veliki senat se je sestel v preteklem letu 17 krat in obsodil morila Zabukovska na smrt na vesalih, druge pa na dosmrtno robijo ali večjo kazen. Na 450 glavnih razprav je senat obsodil 477 ljudi na ječo in zapor. Prizivov in pritožb zoper rešitve 12 okrajnih sodišč v kazenskih primerih je bilo 385. Sodišče je nadalje obravnavalo 340 pravnih nadzakov 12.000 din. Rekurzov in prizivov zoper sodbe in odločbe 12 okrajnih sodišč je bilo v preteklem letu 670.

Iz Gorice, s Krasa in iz Trsta

Na prebarvanih nemških ladjah v Trstu so zavirale italijanske zastave

Ze pred nekaj dnevi smo na tem mestu poročali, da je sedanja evropska vojna zalotila tudi v tržaškem pristanišču nekaj nemških ladij, ki so jim zatem pot v domovino zaprl. Razen nešteti drugih so bile tudi ta obsojena na nekako ujetništvo, odkoder jim pod isto zastavo ne bo izhoda, dokler vojne ne bo konec. Nemci so to spoznali in so začeli misliti na to, kako bi te ladje vendar spravili v promet, da ne bi imeli preveč škode. Rekli smo zadnjič, da so jih najprej ponudili svoji politični zaveznici Italiji, da bi jih odkupila. Ker pa ima Italija dovolj takšnih ladij in ker je uvedla tudi v tem oziru varčevanje, da ne izdaja denarja za stvari, ki niso nujno potrebne, je nemško ponudbo vljudno odklonila. Nemci so nato svoje ladje, ki so bile brez haska zasidrane v tržaškem pristanišču, skušali prodati Jugoslaviji, ne za denar, pač pa za živila, ki jih v Nemčiji vsekaror bolj potrebujejo kot pa denar. Menda pa je tudi ta poskus propadel, kajti iz Trsta so prišla druga zanimiva obvestila. Ta poročila pravijo, da se je nekaterim lastnikom teh nemških ladij le posrečilo skleniti kupčija s tržaškimi družbami. Z vso zanesljivostjo tega sicer še ni moč govoriti, sumljivo pa se zdi, zakaj so nekatere ladje v Trstu kar nenadno prebarvali in so na njih zavirale italijanske zastave. Malo je verjetno, da so Nemci poskušali na ta način dobiti italijansko zastavo ladje nazaj, saj je tudi italijanskim ladjam pot v Nemčijo zaprta.

Skrbno zbiranje masti, kar je je »odveč«

Zaradi izrednih sedanjih razmer v Italiji razni odloki in okrožnice takorekoč kar dežujejo. Italijani se hočejo zavarovati za vsak primer, kajti kdo ve, kaj utegne v bližnji ali daljni bodočnosti še priti. Tako je glavni komisariat za vojno proizvodnjo razposlal vsem istekim občinam preko puljske prefektore okrožnice, v kateri opozarja na dejstvo, da so nabrali v tej pokrajini letos zelo malo masti. Oblasti nanječe mislijo, da bi bilo možno nabrati dokaj več masti, če bi bilo uvedeno strožje nadzorstvo. Zato je potrebno, da se mora prodati vsa mast, kolikor jo imajo kmetje preveč, takoj čim zakoljejo živino in sicer v navzočnosti živnozdravnika. Tudi raznih odpadkov masti, kakor višen in podobnega ni zametavati, kajti iz teh stvari se lahko izdeluje glicerol. Da omenjena uredba ne bi zgrešila svojega cilja in dosegla namena, na to naj pazijo živnozdravniki pri občinah. Vse morajo popisati, kakor n. pr. koliko živine je bilo zaklana, koliko masti je imela, kakšna je bila ta mast in koliko je živina tehtala. Skrbeti pa morajo razen tega tudi za to, da pride vsa mast, kolikor jo je odveč, to se pravi, kolikor je po mnenju oblasti ni neobhodno potrebno za domačo uporabo, v zbirališče masti. Celotno to je treba povadati, ali je ta mast od uvožene ali domače živine. Iz takšnih in podobnih odlokov se pač vidi, da tudi Italijani ne mislijo, da bi se vojna kaj kmalu končala, čeprav jih že sama misel nanjo razburja in so za vojno vse prej kot navdušeni.

Plaz je terjal i življeni

Strahoviča nesreča, ki je zahtevala 11 človeških življenj, se je pripetila prejšnji teden v Čedadu. V mestu samem je ogromen zemeljski plaz zasul tri hiše. To se je zgodilo v bližini takime-novanega »Hudičevega mostu«. S silnim trusom se zgrmelo na hiše nad 1200 ton kamenja in preti. Hiše so se pod to ogromno težo sesedle, pod razvalinami pa je ugašeno enajst življenj. Po srečnem naključju pa se je zgodilo, da plaz ni zahteval še več žrtv. V tretjo hišo se je nameraval prav v kratkem naseliti njen lastnik. To preselitev pa je zaradi nekih ovir preložil na poznejši čas, kakor bi bil elutit nesrečo. Tako je bila njegova hiša te-

Obvestila

Koledar

Danes, ponedeljek, 15. januarja: Maver.
Torek, 16. januarja: Marcel.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška c. 47.

Spored Dermotovega nocojšnjega koncerta bo naslednji: dr. Krek: Pod cipreso, Zato veruj, Poslednja želja, Oranža, Pod nehom neskončnim. Večna luč, V brezupnosti. Lajovic: Cveti, cveti rožica, Mesec v izbi. Foerster: Arijia iz opere Gorenjski slavček. Drugi del: Gluck O dol mio dolce ardor. Mozart: Don Juan. Marx: Pesem o dežju. Benečanska uspravanka. Strauss: Vizija, Cecilija. Meyerbeer: Arijia iz opere Afričanka. Pri klavirju bo spremljala solista ga. Hilda Dermota. Začetek točno ob 20 v veliki Filharmonični dvorani in vstopnice so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljanska filharmonija bo imela v petek 26. t. m. svoj redni simfonični koncert v unionski dvorani z dirigentom g. Krešimirjem Baranovičem.

Bohemska večer priredi na pustni tork 6. februarja Združenje gledaliških igralcev pri Mikliču s pestrnim sporedom pod vodstvom konferansjeja g. Daneša.

Ljubljanska atletska podzveza, službeno. Začetek zimskega treninga bo v sredo, dne 17. t. m. ob 19 v telovadnici II. Drž. realne gimnazije, vhod v Ciril-Metodovi ulici. Treninki bodo v sredah in sobotah od 19 do 21. V nedeljah bo trening cross-country-lekačev ter metalcev na igrišču ASK Primorja s pričetkom ob 10. Tehnični referent.

Rezervni častniki se opozarjajo na predavanje, ki ga bo imel v ponedeljek, 15. t. m. ob 20 v veliki dvorani »Zvezde« divizijski general Lev Rupnik o važni in zelo zanimivi temi narodne obrambe. Vstop dovoljen proti oficirski legitimaciji. Udeležba je za vse rezervne častnike obvezna.

Ljubljansko gledališče

Drama. Začetek ob 20.

15., ponedeljek: Stevilka 72. Red A.
16., torek: Zaprt.
17., sredo: Antigona. Red Sreda.

Opera. Začetek ob 20.

15., ponedeljek: Zaprt.
16., torek: Zaprt.
17., sredo: Traviata. Gostovanje Zlate Gjungenac in Antona Dermote.

Opozarjamo na ponovno gostovanje Antona Dermote, prvega lirskega tenorista dunajske opere in ge. Zlate Gjungenac-Gavellove, članice belgrajske opere in naše najpriljubljenejšie gostje. Peta bosta glavni partiji v Verdijevi »Traviati« v sredo, dne 17. t. m. Vstopnice so v predprodaji pri blagajni v operi.

Program radio Ljubljana

Ponedeljek, 15. jan.: 7. Jutranji posdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Balalajke, mandoline (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napoved. — 13.42 Opold. koncert Radij. orkestra — 14. Poročila — 18. Zdravstveno predavanje: Spolna zrelost in zdržnost (dr. Ant. Breclj) — 18.20 Tr. Kalmanovih operet (plošče) — 18.40 Mesetni slovesni pregled (prof. Fr. Vodnik) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Sodelovanje srbske vlade s srbsko vojsko ob prevratu 1918 (Kosta Domačević, Zgb) — 19.40 O. jave — 19.45 Več manire — brez zamere — (Fr. Govekar) — 3. Spominška ura ob 125 letnici rojstva M. J. Lormontova

Torek, 16. januarja: 7. Jutranji posdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11. Solaka ura: Stari svečeniki in bogovi (g. Stanko Prek) — 12. Operne averture (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.42 Opold. koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 18. Radijski šramel — 18.40 Božje razodetje v človeku (g. urednik Fr. Trnegrav) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Simon Jenko, slovenski pesnik (Božidar Borke, urednik, Ljubljana) — 19.40 Objave — 19.50 Gospodarsko-trgovinski pregled (g. urednik Drago Potončnik) — 20. Koncert slovenske narodne glasbe Radijski orkester — 21. Klavirski koncert bolgarske glasbe, igra prof. Pančo Vladigerov — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Vaški umetniki (plošče).

Drugi programi

Torek, 16. januarja: Beograd: 20.30 Kvartet — 21.50 Vok. konc. — Zagreb: 20. Zbor — 20.45 Lahn gl. — Bratislava: 20.15 Mandoline — 21. Ork. konc. — Sofija: 20. Konc. — Beromünster: 20.15 Sim. konc. — Budimpešta: 19.30 Puccinijeva opera »La Boheme« — Bukarešt: 20. Weberjeva opera »Oberon« — Stockholm-Hörby: 20.45 Nar. gl. — 22.30 Bach-Rossini — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. — 21. Opera »Turandot« — Elm-Bar: 21. Simf. konc. — Poste-Parisien: 20.50 Pisan konc. — Sottens: 19.30 Pisan spored.

TVRDKA ANT. KRISPER

naznanja žalostno vest, da je njena dolgoletna bivša blagajničarka, gđ.

OTILIJA JANOVSKY

mirno v Gospodu zaspala.

Zvesto sodelavko bomo ohranili v trajnem spominu!

Pogreb blage pokojnice bo v ponedeljek, dne 15. januarja ob 2 popoldne iz Kneza Koolja ulice 60 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. januarja 1940.

Naznanjamo žalostno vest, da nam je dne 13. januarja 1940 nenadoma umrl dobri mož in skrbni oče, bratranec, svak in stric, gospod

RAJKO STOJEC

pisarniški ravnatelj Okrožnega sodišča v Ljubljani in rezervni kapetan II. razr.

Pogreb draga pokojnika bo v torek, 16. januarja ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Resljeva cesta 12, na pokopališče k Sv. Križu. Pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin!

Ljubljana, dne 14. januarja 1940.

Družina Stojčeva in sorodstvo.

Današnje smučarske prireditve v Ljubljani

Agilni smučarski klub Ljubljana je priredil danes dopoldne štafeto smučarsko tekmovalce v teku na 3 x 10 kilometrov. Za to tekmovalce so se prijavili klubi Ilirija, Planina in Reka. Vsega skupaj je bilo prijavljenih deset štafet, od katerih so bile tri diskvalificirane, ena pa je odstopila. Vsa prireditve je potekala v lepem redu po zaslugi poštvalnih in prizadevnih prireditev.

Pri tej priliki se nam zdi umestno podčrtati potrebo, ki se je pokazala za zelo akutno — tako po izkušnjah prejšnjih let kakor tudi po izkušnjah, ki so doletela letošnje tekmovalce. Pri vseh podobnih prireditvah bi moralo biti na tekmovalni progi dovolj kontrol in stražarjev, ki bi pazili na to, da se na progi nepoklicani ne bi mogli približati. Kakor prejšnja leta, tako se je namreč tudi letos zgodilo, da je bila proga markirana ponoči, ko pa so zjutraj prireditelji ponovno obšli progo, so mogli ugotoviti, da so ponoči markacije izginile. Viška in brdska »mularija« menda je »tradicionalno« meni, da je to salabolsko imenitev dovpi, če s proge pobere markacije! Tem mladim hudobnežem pa prav gotovo ni moči priti blizu niti s šibo, ker to ne bi nič zalego. Za paglavca, zelena in nezrela hudobija, je »naraščajem« menda je v krvi. Samo eno ereditivo bi bilo primerno: to, da bi vojaške oblasti za take prireditve posodile primerne število vojakov, ki bi lahko imeli pregled nad posameznimi odseki proge in bi vsakega nepoklicanega, škodoželjnega »športnika« zgrabili za vrat. V nasprotnem primeru pa bodo prireditelji prisiljeni poseči po dražjih ereditivih: progi bodo morali markirati bodisi s hipermanganom ali pa s — konfeti! Pri gmočnem stanju, v kakršnem so klubi in organizacija dandanašnji, pa bi bili ti stroški več kakor nevzdržni. Zato se nam, športnim poročevalcem, ne zdi neprimerno, če s tega mesta apeliramo na vojaške oblasti, da bi v bodoče dale na razpolago primerno število vojakov, ki bi omogočili popolnoma regularen potek tekmovalca.

Tekmovalna proga za štafeto 3 x 10 km, je znašala v eni smeri deset kilometrov. Potekala je od »Strelšča« po zasneženem travniku čez cesto proti Brdu, od tam na desno do Podutika, čez polje do opekarne in čez Večno pot do cilja, ki je bil prav tam kakor start. Proga je bila vsega skupaj trikrat markirana, enkrat v soboto ponoči, dvakrat pa v nedeljo. Kljub temu in kljub kontrolam pa so markacije sproti izginjale! »Mularija« z Viča in z Brda je pač imela svoje veselje!

Za tekmovalce je bilo prijavljenih deset štafet. Pet od teh jih je postavila Ilirija, a tri Smučarski klub Ljubljana, ena Planina, ena Reka. Vsega skupaj je nastopilo 30 tekmovalcev. Štafete, ki so bile diskvalificirane, so odstopile, ker so zasle. Niso se mogle pravilno orientirati, ker je »mularija« z Viča svoje delo opravila lopovsko natančno.

Rezultati: I. Ilirija I. v postavi Mrak, Rožič Janec, Petrič 2.26.43. II. Ljubljana I. 2.28.20 (Rus, Bevc, Starman). Pokazalo se je, da je tehnično najidealnejši tekmovalac prav gotovo Bevc. III. Ilirija II. (Ovald Kopavnik, Rožič Andrej) 2.55.0. IV. Ljubljana II. V. Ljubljana III. VI. Ilirija III. (Dežman, Hrovat, Prešeren).

Vodstvo tekmovalca je pripadalo tehničnemu referatu g. Zupana Bogdanu, ki je svojo nalogo opravil na odlični način. Od važnejših osebnosti iz

zimskega športa je treba omeniti še Anteja Gnidovca, predeednika podzveze in Smučarskega kluba Ljubljana, dalje dr. Kuhelja, podpredsednika podzveze, g. Staneja Predaliča, tehničnega načelnika Zveze, inž. Koudelko, načelnika smučarske sekcije SK Ilirije in druge.

Najboljša posamezna časa sta v štafeti dosegla Petrič (42,21) in Starman (43, 54). Sledili so jima Mrak, Bevc in Rožič Andrej.

Vsa prireditve je potekala v najlepšem redu kljub »sabotazi«, ki jo je na pobalinski način organiziral najmlajši rod iz okolice.

Tekmovalce v skokih

Dopoldne so bili na skakalnici »Mostec« smučarski skoki z odlično udeležbo najboljših slovenskih in (seveda) jugoslovanskih skakalnih močestrov. Tekmovalci so organizirali podzvezo, ki je izkoristila ugoden termin in ugodne snežne razmere. Startalo je 16 seniorjev in 24 juniorjev. Pri prireditvi je bilo vsega skupaj deset padcev. Tekmovalce je pričelo ob četrti na štiri popoldne, končano pa je bilo ob polpetih. V eni uri in en četrti je bilo izvedenih 120 skokov! Občinstva se je le te prireditvi nabralo rekordno število — okrog 2500 — tako, da je prireditve tudi v propagandnem pogledu brez dvoma dosegla svoj namen.

Klubi, ki so poslali na to tekmovalce svoje zastopnike, so bili: Smučarski klub Ljubljana, SK Ilirija, SK Mojštrana, SK Korotan, Planina in SPD Celje. Od odličnih jugoslovanskih skakalcev sta manjkala le Klančnik Karel in Albin Novšak, eicer pa je bila na startu zbrana vsa naša skakalna elita. Dva smo se pozabili. Manjkala sta tudi odlična skakalec Peter Florjancič in Jakopič Albin.

Sodniško funkcijo sta na vzgleden način vršila g. Zupan Bogdan in Jelenič Jernej. Tehnično vodstvo nad to uspelo skakalno prireditvijo pa je imel g. Sešelj France. Zadnje dni je precejšnjem številu tekmovalcev pomagal pri trenirju s svojimi nasveti g. Sramel. Priprave pa je nadziral neutrudni zimskošportni delavec g. Ante Gnidovec.

Rezultati: A) seniorji:

1. Pribovšek (Ilirija) 144,6 točk, 24, 25,5 m.
2. dr. Bažbler Leo (Ljub.) 136,5, 22,5, 23,5 m.
3. Zupan Janko (Ilirija) 135,6, 24, 23 m.
4. Bevc Edo (Ljubljana) 135,2, 22,5, 23 m.
5. Nedog Jože (Ljubljana) 131,2, 22,5, 23 m.
6. Gradišnik Fedo (SPD Celje) 123,1, 22, 22 m.
7. Sušteršič (Ilirija) 122,8, 22, 22 m.
8. Kavalar (Ilirija) 119,3, 22,5, 21,5 m.
9. Finžgar (Planina) 116,6, 22,5, 19,5 m.
10. Milanov (Ljubljana) 113,9, 19, 21 m.

Juniorji:

1. Božič Branko (Ljubljana) 131,5, 21,5, 22,5 m.
2. Polda Janec (Mojštrana) 128,4, 22, 21 m.
3. Mulej Tine (Ilirija) 128,2, 21,5, 22 m.
4. Zulakar Zoran (Ljubljana) 127,8, 22,5, 22,5 m.
5. Gregori (Ilirija) 126,1, 21, 21 m.
6. Dornič Boris (Mojštrana) 123,4, 19, 20 m.
7. Zorman Jože (Mojštrana) 117,5, 19, 21 m.
8. Jeklič Janec (Ilirija) 116,7, 19, 21 m.
9. Azman Dan (Ilirija) 115,6, 20, 22 m.
10. Urbas Konrad (Mojštrana) 106,6, 19, 19 m.

Včerašnji spored

Včera popoldne ob 14 je izpred tovarne KID odšla armada smučarjev, po številu 480. Čez levo ramo so nosili smučke, na levem rokavu pa je imel vsak znak tovarne in označilo, v katerem tovarniškem obratu dela. Sprevod takšnega števila smučarjev v popolni opremi je vzbudil sijajen dojem. Na čelu so korakali trije smučarji z državnim zastavo. Za njimi je igrala godba Krekovega prosvetnega doma z Jesenic. Sledila je zastava športnih tekmovalcev KID z našimi smučarskimi reprezentanti Smolejem, Zemvo, Jakopičem, Znidarjem, Knificem in Zvanom. Za njimi so šli povabljeni gostje, med drugimi tudi g. Drago Ulaga, ki je zastopal ministra za telesno vzgojo g. Jevrema Tomiča, dalje majorja Mihaljevič in Milovanovič kot zastopnika planinskega polka ter kot zastopnika poveljnika za utrjevanje, dalje zastopnik Zimskošportne zveze g. Gorec, jeniški župan g. Marček, zastopstvo Gorenjske smučarske podzveze ter vodstvo KID z glavnim ravnateljem g. Nootom na čelu. Sledili so smučarji — delavci tovarne KID. Pisana je bila ta armada športnikov, ki so šli v sprevidu, razdeljeni v posamezne skupine, tako kot pri delu. Pred vsako skupino so nosili napise, ki so pojasnjevali, kateremu obratu ti športniki pripadajo. V sprevidu so bili vsi: plavžarji, delavci iz Martinove peči, iz valjarne, opekarji, cevarji, delavci žične valjarne, delavci hladnodelne valjarne, strojne oddelka, železninarskega oddelka, žebjarji in nazadnje še vajerci.

Rezultati

Sankači — dvosedežna. 1. Gašperin Rudi 7.47 sek. žična valjarna, 2. Triler Leopold 7 minut 54 sek. Livarna, 3. Repinc Matevž 7 min. 55 sek. kotlarna II.

Sankači — enosedežna. 1. Penga Anton 7 min. 56 sek. železniški od. 2. Konlar Silvo 7 min. 59 sek. elektrovd, 3. Čop Avgust 8 min. 1 sek. kotlarna II.

Dame slalom 500 m. 1. Praček Alojzij 1 min. 1.01 sek. mezdni uad, 2. Heim Erika 1 min. 55.4 sek. glavna pisarna, 3. Katnik Vida 2 min. 22 sek. glavna pisarna.

Veleslalom 1 km — seniorji. 1. Levstik Alojz 2 min. 20.3 sek. kotlarna I., 2. Pretnar Pavel 2 min. 24.1 sek. Javornik II., 3. Bukvič Ivan 2 min. 24.8 sek. Ekonomat.

Tek na 4 km seniorji. 1. Stana Slavko 16 min. 46 sek. opekarne, 2. Razinger Stane 16 min. 49 sek. martinarna, 3. Čebašek Jože 16 min. 53 sek. Ekonomat.

Kombinacija. 1. Knific Jože 256 točk Javornik II., 2. Razinger Tone 239 točk hhadna valjarna, 3. Zemva Lovro 238.5 točk mehanična. **Solo skoki — seniorji.** 1. Klančnik Karol 103 točk, Kotlarna II. 2. Razinger Tone 100.4 točk, Hladnodelna valjarna. 3. Zemva Lovro 98.1 točk, Mehanična.

Solo skoki — juniorji. 1. Bukovnik Leon 118 točk, Ekonomat. 2. Kordež Stanko 109 točk, Mehanična. 3. Brun Berti 104.9 točk, Žičarna.

Tek — 18 km. 1. Smolej Franc 1.57, Cevarna. 2. Knific Jože 1.753, Javornik II. 3. Razinger Tone 1.1330, Hladnodelna valjarna.

Slalom 500 m — obratovodje. 1. Luckmann Pavel 31 sek., Železniški odd. 2. Marn Herman 33 sek., Glavna pisarna. 3. Homovec Bogo 38 sek., Javornik I.

Slalom 500 m — juniorji. 1. Vovk Miran 31.5 sek., Hladnodelna valjarna. 2. Bucak Ivan 46 sek., Vajeniška šola. 3. Huter Zvonko 48 sek., Ekonomat.

Štafeta juniorjev 4x4 km: 1. Hladnodelna valjarna 1 ura 25. min. 53 sek. (Razinger Alojz, Pogajnik Zdravko, Knific Drago, Brun Engelbert); 2. Vajeniška šola 1 ura 34 min. 42 sek. (Prevc Peter, Fülle Joža, Novak Ciril, Kliner Tone); 3. Javornik II. 1 ura 41 min. 36 sek. (Cvetek Janec, Valentar St., Kelih Anton, Valentar Ciril). Najboljši čas v štafeti: Razinger Alojz, Hladnodelna valjarna, 20 min. 27 s.

Veleslalom 1 km, juniorji: 1. Bertonec Jože, Mehanična, 2 min. 11.3 sek.; 2. Spec Ivan, Vajeniška šola, 2 min. 15.3 sek.; 3. Mrak Marjan, Mehanična d., 2 min. 20.2 sek.

Veleslalom 3 km, seniorji: 1. Heim Hubert, Glavna pisarna, 3 min. 36.2 sek.; 2. Zvan Alojz, Martinarna, 3 min. 41.9 sek.; 3. Bertonec Jože, Vajeniška šola, 3 min. 45.8 sek.

Mladinski slalom pri Celjski koči

Celje, 14. januarja. Savinjska podružnica SPD je danes priredila pri Celjski koči mladinske tekme v slalomu. Nastopili so sami taki, ki so že kolikor toliko izvežbani, potem pa tudi tisti, ki so tekmovali prvokrat. Proga je bila naporna ter so morali vsi pokazati, koliko obvladajo smuške like. Dopoldne so tekmovali novinci, ki so dobili sledeče rezultate:

1. Marinko Anton 46, 2. Pretner Ivo, 3. Ivanček, 4. Ernest.

Popoldne so tekmovali že bolj rutinirani naraščajniki in juniorji na mnogo daljši progi. Prvi je bil Slon v času 1.52.4, 2. Brčko 2 min, 3. Breznik Janko 2.7, 4. Uršič Dominik 2.14, 5. Košir Jože (Maribor).

Prvi štirje od dopoldanskega tekmovalca in prvi trije od popoldanskega tekmovalca so dobili lepa darila od podružnice SPD in tvrdk Stermecki in Mislaj.

Mariborski drobiž

Maribor, 14. januarja.

Velik požar na Pohorju. Na Kumnu nad Sv. Lovrencem na Pohorju je zgorela v noči od petka na soboto lovska koč z gospodarskimi poslopji, last grofa Ivana Zabea, sina svoječasnega lastnika falskega gradu. Zgorela so vsa poslopja do tal. Požar je prišel tako naglo, da so si stanovci, med njimi grof Zabeo, jedva rešili življenje. Vzroki požara še niso pojasnjeni.

Prevoz s tovornimi avtomobili onemogočen. Na mariborski policijski je bil nagromadil cel kup prijav proti prevoznikom, ki so uporabljali tovorna motorna vozila za prevoz blaga med kraji, ki so zvezani med seboj z železnico. Tako so prijavljeni prevozniki iz Kamnika, Ljubljane, Trčica, Kranja in drugih krajev na Kranjskem, ki so prišli v Maribor po raznovrstno blago. Po strogih predpisih bi se moralo blago med temi kraji prevažati samo po železnici.

Dan avtomobilskih karambolov je bil večerjšnji dopoldne, ko se je pripetila cela vrsta takih nesreč. Povzročila pa jih je huda podedica, zaradi katere avtomobili tudi pri nategnjenih zavorah drče naprej po cesti. Dva karambola sta bila posebno huda. Pri prvem sta trčila skupaj na križišču Ciril Metodove in Maistrove ulice s svojima osebnima avtomobiloma gradbenik Rudolf Holcer ter trgovec Adalbert Husel. Oba vozila sta ostala nepoškodovana, avtomobila pa sta se hudo razbila. — Druga nesreča se je pripetila na Tržaški cesti pred prodajalno Delavske pekarnice. Zdravnik dr. Kralj iz Framja je hotel s svojim avtomobilom prehiteti nekega voznika, med prehitevanjem pa je opazil drugo vozilo, ki mu je prihajalo nasproti. Naglo je zavril, na ledenih tleh pa mu je zaneslo avto v voz prevoznika Alojza Zvera. Podrli je prevoznika na tla. Ta je dobil precejšnje poškodbe, pa tudi avto je odnesel sledove iz trčenja.

S ponarejenim ključem v tujo klet. Posestnika Vogrin Jakob in Vicman Vincenc v Vukovskem dolu imata skupno klet, v kateri hranita večje količine vina. Pred nekaj meseci sta opazila, da se vrata v klet slabo zapirajo in da kakovost vina postaja nekam slaba. Vse bolj je imelo voden okus. Zaradi tega sta začela sumiti, da jima nekdo zahaja v klet ter toči vino iz sodov, potem pa sode znova doliva z vodo. Posipavala sta tla v kleti s pepelom, da bi dobila dokaze za ta sum, ker bi moral obiskovalec pustiti v pepelu odtise stopal. Res sta videla, da prihaja nekdo skrivaj v klet. Obveščeni so bili orožniki, ki so napravili pri nekem viničarju v bližini preiskavo. Našli so pri tem ponarejen ključ. Sin viničarja je potem priznal, da je hodil v omenjeno klet ter odnašal vino, sode pa je dolival z vodo, da lastniki ne bi tatvine opazili. Oškodoval je oba vinogradnika za okrog 4000 din. Orožniki so podjetnega fanta prijaviili sodišču.

Ko na Jezeru zagodejo žage

Cerknica, 4. januarja.

Na Cerkniškem jezeru je pa res vedno živo. Že zgodaj spomladi se pojavijo kopalci, ko je po potoku voda še mrzla. Po tem času pride razdobje, ko voda usiha, pa pridejo ribiči in življenje se spet razmahne. Tej sezoni sledi vsako leto čas košnje, tej sezona lova — in zdaj, ko bi človek mislil, da imajo Jezerc mir, razen tistih seveda, ki prav pridno skotrabitujejo — je stvar docela drugačna. Ko mraz najbolj pritiska, je na jezeru spet živo in žage zagodejo svojo podjetno veselo pesem kakor vsako leto.

Zgodaj zjutraj že gredo

Komaj se je dobro naredil mraz, že gredo Jezerci, seveda dobro oblečeni, saj je mrzlo, kar se da, z velikimi žagami na ramah, na delo. Stari in mladi, celo ženski ne manjka. Več ko jih bo, prej bo led narezan, naložen in pripeljan na svoje mesto. In ker je število voz, oziroma višina kilogramov ledu določena, se je treba potruditi in pohiteti z delom, posebno letos, ko so Jezerci dobili konkurenco, in to v Dolenjskevaščanih. Dolenjskevaščani so dobili svoje odjemalce na Rakeku, medtem ko so Jezercani odbržali svojo klientslo v Cerknici.

Ko zagodejo žage

Ledarji si porazdele odseke in žage, ki jih drugače rabijo za spodrezovanje dreves, začno svoje delo. Režejo precej velike plošče, nato pa jih razrežejo na manjše kose, ki tehtajo od 15 do 20 kg. Ne gredo daleč od obrežja, na

Vedno več žrtev v Turčiji

Ankara, 14. jan. o. Najnovejša poročila vedno povedati, da je bilo pri zadnjem potresu v Turčiji, ki je bil 27. decembra, v potresnem ozemlju nad 39.000 mrtvih in več kot 20.000 ranjenih. Nad 5000 hiš je bilo popolnoma ali deloma uničenih. V Tokatu je umrlo nad 2000 ljudi zaradi lakote in mraza. Poročajo, da je v drugih krajih, kjer dosedaj še niso bila mogoča reševalna dela, prav tako veliko število mrtvih in ranjenih na tisoče uničenih zgradb. Vreme pa se je izboljšalo in so pričeli z vsa naglico opravljati reševalna dela.

Na zahodu le delovanje letal

Pariz, 14. jan. o. V zadnjih 24 urah je bilo slišati neprestano močno topovsko streljanje na obeh straneh in tudi letala so bila bolj aktivna kot pa dosedaj. Pehota ni pokazala svoje aktivnosti, pač pa so bili le navadni patrolni ogledi. Posebno hudo topovsko streljanje je vzhodno in zapadno od Vogezov in na severu od Bitche. Letala so letela nad nemškim ozemljem, nemška pa nad francoskim in fotografirala premikanje čet. Po dosedanjih poročilih so se vsa francoska in angleška letala srečno vrnila v svoja oporišča.

Novo japonsko vladno je sestavil general Jonaj

Tokio, 14. jan. o. Predsednik vlade general Abe, ki je imel proti sebi vso opozicijo in tudi vojaške kroge, je danes dopoldne izročil cesarju ostavko svoje vlade. Takoj nato so se na dvoru začeli posveti za sestavo nove vlade. Prvi je dobil mandat bivši vojni minister general Hata, kateri pa ga je kmalu vrnil. Nato je bil poklican k cesarju general Jonaj, ki je kmalu nato začel s posveti in sestavi dopoldne novo vladno, v kateri je prevzel zunanje ministrstvo Arita.

V Ameriki so bili prepričani, da je na Japonskem prišlo do vladne krize bolj zaradi gospodarskih težav, kakor pa zaradi zunanje političnih razlogov. Neurejeno vprašanje, kako se bodo uredili trgovinski odnosi med Japonsko in Združenimi državami, je bil najhujši kamen spotike. Združene države so zavzele pri tem precej trdovratno stališče in mislile izvajati na Japonsko še naprej pritisk. To bi bilo v zvezi z namero Cordela Huila, ki hoče od kongresa zahtevati, da bi smela vlada sklepati trgovske pogodbe ne da bi prej morala zahtevati od kongresa odobritev.

Menemdzoglu odpotoval iz Sofije

Sofija, 14. januarja. Bolgarska telegrafna agencija poroča: Sinoči je odpotoval iz Sofije v Ankaru glavni tajnik turškega zunanjega ministrstva Menemdzoglu s svojim spremstvom. Na postaji so se od njega poslovili odposlanec Nj. Vel. kralja, predeednik vlade dr. Kiosevanov, več članov diplomatskega zbora in druge ugledne osebnosti.

Helsinki, 14. jan. o. Devet sovjetskih letal je danes bombardiralo delavski okraj v Helsinkiju. O poškodbah in žrtvah ni poročil. Letalski alarm pa je bil tudi v drugih krajih, kjer so sovjetska letala spuščala zažigalne bombe. Posebno hudo je bilo prizadeto mesto Espoo.

Prvenstvo Mariborske zimske športne podzveze v klasični kombinaciji

Ribnica na Pohorju je bila danes pozorišče velikih smučarskih tekem za prvenstvo mariborske zimske športne podzveze v klasični kombinaciji. — Prireditve je bila pod pokroviteljstvom podbana dr. Majena, ki ga je zastopal mariborski okrajni načelnik dr. Šiška. V okviru podzveznega prvenstvenega tekmovalca je bila tudi otvoritev in slovesna blagoslovitev nove smučarske skakalnice, ki je bila zgrajena po načrtih tvorca planiške vele-skakalnice ing. Bloudka.

Dopoldne je bilo tekmovalce na 15 km. Udeležba rekordna. Nastopilo je nad 40 tekmovalcev. Rezultati: 1. Fanel (ISSK Maribor) 52.10; 2. Subic Janko (Maribor) 56.25; 3. Klančič Leopold (Železničar) 56.32.

Popoldne je bila slovesnost pri novi skakalnici. Zbralo se je ogromno ljudi. Blagoslovitvene obrede je opravil domači župnik g. Vrhnjak. Predsednik mariborske podzveze Zorut je pozdrvil navzočne odlične goste. Po opravljenih blagoslovitvenih obredih so se začele tekme v skokih na novi skakalnici kot drugi del tekmovalca v klasični kombinaciji. Rezultati: 1. Vele (Maribor) 136.5 točk; 2. Marguč (Maribor) 135; 3. Fanel (Maribor) 134.9; 4. Jurič (Maribor) 134.5; 5. Krančič (Železničar) 132.4 točk.

Na podlagi doseženih rezultatov v teku in skokih je končni placement v klasični kombinaciji naslednji: 1. Fanel 384.5 točk; 2. Krančič 330; 3. Sorrec (Maraton) 283.9 točk; 4. Skočir Ivan (Maribor) 288.2; 5. Kralj Lojze (Maraton) 284.2 točk.

katerem pa stoji že vas. Prenašajo in po ledu spuščajo te kose ledu do voza, nato pa nalože. Letos je led debel od 20 do 25 cm in je zelo čist.

Le nekaj ur je treba in voz je naložen. Iskri konjič potegnje težki voz, na katerem je 2500 do 3000 kg ledu. Ni dolga pot do Cerknice, kjer voz spet razlože. Samo en gostilničar, ki ima potrebam odgovarjajočo ledenico, bo kupil do 80.000 kg ledu, to se pravi, da bodo letošnji zimo Jezerci rezali ledu za kakih 35 voz, medtem ko so ga prejšnja leta do 50. Nekaj voz ga bodo kupili še ostali gostilničarji in mesarji za svoje ledenice.

Kakšen pa je zaslužek?

Letos plačujejo za led po 3.50 din za 100 kg. Če je voz le kolikaj naložen, je zaslužka do 100 din. Če pa se potrudijo, nalože dnevno lahko tudi po tri voze in »žernadac« je kar dobra. Le škoda, da sezona traja samo nekaj dni, in da je število voz tako počlo.

Pred leti so ledarji prav dobro zaslužili. Njihov led so namreč rabili v Trstu in po vsej gorški deželi. Toda napredujoča tehnika je tudi tu nadomestila prirodo. Tako so do zdaj naši ledarji navezani le na tistih borih nekaj voz.

Zdaj je led najboljši, ker je pod njim še nekaj vode. Toda ta izginja — jezero se spet suši. Voda bo ostala le v glavnih strugah. Rib seveda ni, saj toliko ne kot pri poletnem osuševanju, pa tudi lov je zaradi debele ledne plasti nemogoč.